

Komunální odpad

Způsob zpoplatnění komunálního odpadu si určí obec

Určení způsobu financování hospodaření s komunálním odpadem (případně zavedení poplatků obecně závaznou vyhláškou) je zcela na **uvážení obce**, jedná se tedy o výkon její samostatné působnosti. Obec má na výběr z následujících **zákonných variant zpoplatnění** (nemůže je uplatňovat současně):

1. **místní poplatek** za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů dle ustanovení § 10b zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích,
2. **smluvní systém** vybírání úhrady za komunální odpad ve smyslu ustanovení § 17 odst. 6 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, nebo
3. **poplatek za komunální odpad** dle ustanovení § 17a zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech.

1. Místní poplatek

Místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů dosud představuje **nejčastější** způsob zpoplatňování komunálního odpadu.

Poplatníkem je **fyzická osoba**, která má **v obci trvalý pobyt**. Dále také **osoba**, která má podle zákona upravujícího pobyt cizinců **na území České republiky** povolen trvalý pobyt nebo **přechodný pobyt na dobu delší než 90 dnů**, a **osoba**, která podle téhož zákona **na území České republiky pobývá přechodně po dobu delší 3 měsíců**, a dále **osoba, které byla udělena mezinárodní ochrana** podle zákona upravujícího azyl nebo **dočasná ochrana** podle zákona upravujícího dočasnou ochranu cizinců. Poplatníkem je rovněž **fyzická osoba**, která má **ve vlastnictví stavbu určenou k individuální rekreaci, byt nebo rodinný dům, ve kterých není hlášena k pobytu žádná fyzická osoba**, a to ve výši odpovídající poplatku za jednu fyzickou osobu. **Spoluvlastníci** jsou povinni platit poplatek společně a nerozdílně, a to ve výši odpovídající poplatku za jednu fyzickou osobu.

Fyzická osoba může být **poplatníkem** místního poplatku **současně ze dvou důvodů**, jednak z důvodu pobytu na území obce, jednak z důvodu vlastnictví stavby určené k individuální rekreaci, bytu nebo rodinného domu, ve kterých není hlášena k pobytu žádná fyzická osoba.

Za zaplacení poplatku v případě **nezletilých poplatníků nebo poplatníků omezených ve svéprávnosti odpovídá jejich zákonný zástupce, respektive opatrovník**. Nebude-li poplatek uhrazen, vyměří ho obecní úřad zákonnému zástupci či opatrovníkovi. Je-li zákonných zástupců nebo opatrovníků více, jsou povinni plnit poplatkovou povinnost společně a nerozdílně.

Místní poplatek je paušálním poplatkem za provoz celého systému. Poplatník je povinen k úhradě **bez ohledu na množství vyprodukovaného odpadu**. Není tedy rozhodné, zda a kolik odpadu poplatník vyprodukuje – např. s ohledem na dlouhodobý pobyt mimo místo trvalého pobytu, odvoz odpadu z rekreačních objektů do místa trvalého pobytu nebo jiné zpracování (využití) odpadu.

Ani případná nespokojenost s provozem systému nezprošťuje poplatníka povinnosti poplatek uhradit. Pokud máte k systému nakládání s komunálním odpadem návrhy, připomínky či podněty, můžete se obrátit na zastupitelstvo obce a požadovat jejich projednání. V případě ohrožení životního prostředí lze rovněž kontaktovat Českou inspekci životního prostředí nebo krajský úřad. Na některé případy může obec reagovat zakotvením osvobození nebo úlev.

Sazbu poplatku tvoří součet částky ve výši **až 250 Kč** za poplatníka a kalendářní rok a částky stanovené obcí na základě skutečných nákladů obce předchozího roku na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu, maximálně však **ve výši 750 Kč** za poplatníka a kalendářní rok. Poplatek tedy může dosáhnout **až 1 000 Kč**.

Obce využívají možnosti obecně závaznou vyhláškou **osvobodit** poplatníky za určitých podmínek od místního poplatku, případně pro ně **zakotvit úlevu** – „poplatek snížit“. Na osvobození má poplatník nárok (musí mu být „přiznáno“), pokud splňuje zakotvené předpoklady osvobození a skutečnosti rozhodné pro osvobození ohlásí ve stanovené lhůtě. Pokud ohlašovací lhůtu nestanoví obecně závazná vyhláška, musí poplatník tyto skutečnosti ohlásit do 15 dnů ode dne jejich vzniku. V případě marného uplynutí lhůty poplatník ztrácí nárok na osvobození.

Od 1. ledna 2016 jsou od poplatku ze zákona osvobozeny fyzické osoby s trvalým pobytem v obci, které jsou:

- umístěny do **dětského domova pro děti do 3 let věku, školského zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy nebo školského zařízení pro preventivně výchovnou péči,**
- umístěny do **zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc,**
- umístěny v **domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory, domově se zvláštním režimem nebo chráněném bydlení.**

Od osvobození a úlev je nutno odlišit **oprávnění** obecního úřadu poplatníkovi poplatek nebo jeho příslušenství **na žádost zcela nebo částečně prominout z důvodu odstranění tvrdosti právního předpisu, lze-li to s přihlédnutím k okolnostem daného případu ospravedlnit.** Při mimořádných, zejména živelních událostech může obecní úřad **prominout poplatek či jeho příslušenství z moci úřední,** toto rozhodnutí pak zveřejní na úřední desce a dopadá na všechny poplatníky, jichž se důvod prominutí týká. Na prominutí poplatku není právní nárok a je na zvážení obecního úřadu, zda s přihlédnutím k závažnosti případu poplatek či jeho příslušenství promine.

Neuhradí-li poplatník místní poplatek včas nebo ve správné výši, musí obecní úřad poplatek **vyměřit,** a to platebním výměrem nebo hromadným předpisným seznamem. Při tom může poplatek (jeho nezaplacenou část) **zvýšit až na trojnásobek.** Na rozdíl od **platebního výměru,** který se doručuje každému poplatníkovi individuálně, **hromadný předpisný seznam** se doručuje tak, že jej obecní úřad pouze zpřístupní k nahlédnutí po dobu nejméně 30 dnů; místo a dobu, kdy lze do hromadného předpisného seznamu nahlédnout, zveřejní obecní úřad veřejnou vyhláškou, kterou vyvěsí po dobu nejméně 30 dnů. Za den doručení hromadného předpisného seznamu se považuje třicátý den po jeho zpřístupnění. Je na úvaze obecního úřadu, jaký způsob doručování zvolí. **Proti rozhodnutí o vyměření poplatku se lze bránit odvoláním, a to do 30 dnů ode dne jeho doručení.**

Nezaplatí-li poplatník ani po vyměření poplatku, může obecní úřad přikročit k **vymáhání** nedoplatku. O výši nedoplatků by před tím poplatníka měl vhodným způsobem vyrozumět a upozornit ho na možné následky. Případné nevyrozumění však není překážkou exekuce. Obecní úřad může nedoplatek vymáhat sám v režimu zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, a to **nařízením daňové exekuce** například srážkami ze mzdy nebo jiných příjmů, příkázáním pohledávky z účtu u banky, příkázáním jiné peněžité pohledávky nebo postižením jiných majetkových práv, prodejem movitých věcí či nemovitostí. O provedení exekuce může požádat také **soudního exekutora.** V tomto případě je třeba počítat s poměrně vysokými exekučními náklady (v porovnání s výší samotného místního poplatku), které je povinen poplatník (dlužník) nahradit. Veřejný ochránce práv se proto dlouhodobě zasazuje svojí činností o to, aby obecní úřady při vymáhání nedoplatků využívaly primárně možnost vést daňovou exekuci a na soudního exekutora se obracely až tehdy, není-li takový postup účelný.

2. Smluvní systém

Obec může **vybírat úhradu** za shromažďování, sběr, přepravu, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů od fyzických osob na **základě smlouvy**. Smlouva musí být uzavřena písemně a musí obsahovat výši úhrady. V tomto případě se platba odvozuje od vlastního faktu **produkce komunálního odpadu na území obce**.

3. Poplatek podle ustanovení § 17a zákona o odpadech

Poplatníkem je každá fyzická osoba, při jejíž činnosti vzniká komunální odpad. Plátcem poplatku je vlastník nemovitosti, kde vzniká komunální odpad (společenství vlastníků jednotek). Plátce poplatek rozúčtuje na jednotlivé poplatníky.

Maximální **výše poplatku** se stanoví podle předpokládaných oprávněných nákladů obce vyplývajících z režimu nakládání s komunálním odpadem rozvržených na jednotlivé poplatníky podle počtu a objemu nádob určených k odkládání odpadů připadajících na jednotlivé nemovitosti nebo podle počtu uživatelů bytů a s ohledem na úroveň třídění tohoto odpadu. V poplatku mohou být promítnuty i náklady spojené s pronájmem nádob určených k odkládání odpadu.

Neuhradí-li poplatník plátcí poplatek včas nebo ve správné výši, oznámí to plátce obci, která na základě toho **vyměří poplatek poplatníkovi platebním výměrem**.

Nezaplatí-li poplatník nebo plátce poplatek ani po uložení této povinnosti platebním výměrem, lze přistoupit k **vymáhání** za stejných podmínek jako v případě místního poplatku (viz výše).

Kdy může zasáhnout veřejný ochránce práv

Ochránci **nepřísluší** zasahovat do samotného určení **způsobu zpoplatnění** a do jeho zavedení a bližší úpravy obecně závaznou vyhláškou obce. Jedná se totiž o výkon samostatné působnosti obce. **Dozor nad vydáváním a obsahem obecně závazných vyhlášek obcí** vykonává Ministerstvo vnitra, na něž se kdokoliv může obrátit s podnětem k provedení dozoru. Odporuje-li obecně závazná vyhláška obce zákonu, vyzve ministerstvo obec ke zjednání nápravy. Nejednají-li obec nápravu, rozhodne ministerstvo o pozastavení účinnosti vyhlášky. Nejednají-li obec ani poté nápravu, podá ministerstvo návrh na zrušení obecně závazné vyhlášky Ústavnímu soudu.

Ochránce se může zabývat správou místního poplatku a poplatku podle ustanovení § 17a zákona o odpadech (varianta 1 a 3), jež představuje výkon přenesené působnosti. Jedná se o postupy obecních úřadů související s vyhledáváním poplatníků (plátců), vyměřováním poplatků, jejich vybíráním, vymáháním apod. V takových případech je ochránce oprávněn zasáhnout, shledá-li, že jednání obecního úřadu odporuje právu, principům právního státu či dobré správy, případně že obecní úřad nedůvodně setrvává v nečinnosti.